

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК СТРАТЕГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Чернявський Іван Юрійович

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі,
Національний університет біоресурсів
та природокористування України*

Загострення конкуренції на внутрішніх і міжнародних ринках спонукає підприємства аграрної сфери до пошуку нових джерел генерування конкурентних переваг. Сучасний етап функціонування вітчизняних підприємств аграрної сфери, попри наслідки воєнної агресії росії характеризується підвищенням рівня інтелектуалізації та цифровізації діяльності. Стало очевидним, що існуючі стратегічні компетенції підприємств аграрної сфери не відповідають глобальним викликам та умовам цифрової економіки, і підприємствам для підтримки своєї конкурентоспроможності необхідно їх трансформувати й розвивати.

Теоретичні аспекти формування й використання стратегічних компетенцій підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки точково відображено в наукових дослідженнях таких відомих учених, як: Б. Андрушків, В. Бондаренко, Р. Буряк, О. Гудзь, Н. Зайцева, В. Збарський, А. Зелінська, С. Лавриненко, О. Луцій, Н. Коваленко; I. Migus, С. Покропивний, Л. Фролова, Л. Шевченко, G. Hamel, C. Prahalad та ін.

У умовах жорсткого зовнішнього середовища воєнного стану, вітчизняні підприємства аграрної сфери стикаються з нагальною потребою пошуку нових можливостей щодо примноження конкурентних переваг. Це зумовлює необхідність формування та розвитку стратегічних компетенцій підприємств аграрної сфери, які „повинні відповідати вимогам цифрової економіки і забезпечувати впровадження нових методів, підходів і інструментів у їх бізнес-процеси” [1].

При цьому, наголосимо, що у сучасному світі розвиток стратегічних компетенцій підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки має враховувати, що інформаційно-комунікаційні технології вплитаються у виробничі, бізнесові й управлінські структури, що зумовлює народження нової ери постцифрового світу, коли „цифрове тісно пов'язане із усіма бізнес-процесами підприємства” [2]. Таке злиття та інтеграція цифрових технологій із діяльністю підприємств аграрної сфери, кардинально змінює всі аспекти формування і розвитку

стратегічних компетенцій. Так, в умовах цифрової економіки підприємствам аграрної сфери важливо розвивати на засадах соціальної відповідальності та інклюзії, заохочення ініціатив, інноваційності і прийняття змін наступні стратегічні компетенції:

- уміння впроваджувати нові технології для цифрової трансформації й оптимізації бізнес-процесів та підвищення продуктивності й якості послуг;

- примножувати знання в сфері збору, обробки та аналізу даних для прийняття обґрунтованих рішень, розуміння поведінки споживачів та прогнозування трендів;

- уміння використовувати інструменти цифрового маркетингу, онлайн-платформи для просування бренду, управління репутацією;

- навички розробки стратегій захисту інформації та систем від кіберзагроз, забезпечення конфіденційності та захисту даних;

- здатність гнучко реагувати на зміни ринку, адаптувати бізнес-моделі та пропозиції відповідно до нових викликів;

- уміння генерувати нові ідеї, впроваджувати стартапи та розвивати інноваційні проекти;

- навички впровадження організаційних змін, управління людськими ресурсами та формування корпоративної культури, яка підтримує інновації;

- здатність до крос-функціональної співпраці з багатопрофільними командами, забезпечувати ефективну комунікацію між ними;

- клієнтоорієнтованість, зосередженість на потребах і очікуваннях клієнтів, використання цифрових інструментів для підвищення рівня обслуговування;

- стратегічне мислення, розробка довгострокових стратегій, які враховують нові технологічні тренди та ринкові запити.

Розвиток стратегічних компетенцій у такому ракурсі дозволить підприємствам аграрної сфери бути конкурентоспроможними та успішно функціонувати в умовах швидко змінюваного цифрового середовища.

Успішний розвиток стратегічних компетенцій підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки вимагає використання позитивних чинників та ефективного управління ризиками, що відкриває перед ними шерег додаткових переваг і можливостей:

- нові стратегічні компетенції дозволяють оптимізувати бізнес-процеси, скоротити витрати часу та ресурсів, що веде до підвищення продуктивності;

- здатність збирати та аналізувати великі обсяги даних допомагає підприємствам приймати обґрунтовані рішення, прогнозувати тенденції та адаптувати свої стратегії до ринкових деформацій;

– нові стратегічні компетенції підвищують конкурентоспроможність, оскільки освоєння новітніх технологій, дозволяє швидше реагувати на зміни;

– нові стратегічні компетенції відкривають доступ до нових технологій, які можуть бути використані для розвитку нових продуктів і послуг та поліпшення існуючих;

– завдяки новим стратегічним компетенціям підприємства краще розуміють потреби своїх клієнтів, що дозволяє покращувати обслуговування і створювати персоналізовані пропозиції;

– нові стратегічні компетенції дозволяють підприємствам швидше адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, забезпечуючи гнучкість у виробничих і бізнес-моделях;

– впровадження цифрових рішень покращує системи безпеки, дозволяючи зменшити ризики, пов'язані з кіберзагрозами;

– нові стратегічні компетенції дозволяють оптимізувати управління фінансовими, людськими та матеріальними ресурсами, що веде до більш раціонального їх використання;

– нові стратегічні компетенції сприяють впровадженню більш екологічних практик та рішень, допомагаючи зменшувати вплив на довкілля;

– нові стратегічні компетенції сприяють більшій відкритості для співпраці з іншими бізнесами, стартапами та науковими установами, що генерує нові можливості для розвитку.

Таким чином, розвиток стратегічних компетенцій підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки на засадах соціальної відповідальності та інклюзії, заохочення ініціатив, інноваційності і прийняття змін є не лише інструментом для покращення існуючих процесів, але й стимулом для створення нових бізнес-моделей та можливостей для підприємств.

Список використаних джерел:

1. Гудзь О.Є., Чечик І. Л., Сімонова А.В. Розвиток стратегічних компетенцій в ІТ корпораціях. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* № 3 (42), 2023. С. 27–35. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2023.032135>

2. Зелінська А., Тарасович Л., Лавриненко С. Цифрові компетенції як основа трансформації професійної освіти майбутніх менеджерів. *Економіка та суспільство.* 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-51>